Mali Disiplin Korunarak Yapısal Reformlara Devam

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
TOBB Başkanı

"Bir taraftan başarıyla sürdürülen mali disipline devam edilirken, yapısal reformların da tamamlanması, rekabet gücümüzü artıracaktır. Kamu harcamalarının, bütçe açığını ve sonuçta faizleri artırmayacak şekilde önceliklendirilmesine, böylelikle kamu harcamalarının veriminin ve etkisinin artırılmasına ihtiyaç vardır. Kurallı bir maliye politikası ve çok yıllık bütçe perspektifi uygulanmalı, mali saydamlık zedelenmemelidir."

ABD'den Avrupa'ya geçmesi bir yıl süren bu kriz, şimdi daha da hızlı bir şekilde, doğuya doğru ilerlemekte ve mali sektörden reel sektöre geçmektedir. Ancak dünyayı saran bu yangın, daha Türkiye'ye gelmemiştir. Hissettiğimiz yangının ateşi değil, sıcaklığıdır.

Bu kriz önümüzdeki en az 1,5 yıl dünya çapında etkili olacaktır. O halde önceliğimiz, büyümedeki kan kaybını en aza indirebilmektir. Çünkü ekonomideki daralma, ülkemizin üretim kapasitesinin küçülmesi demektir. Ülkemizin üretim kapasitesinin küçülmesi ise, küresel ekonomi yeniden canlandığında, yarışa daha geriden başlamak demektir. Bize gereken, yapısal bir tedbirler çerçevesi üzerinde düşünmektir.

Krizi Türkiye'ye taşıyacak temel kanal, banka ve şirket bilânçolarıdır. Mevcut durumda Türkiye bankalarında herhangi bir yapısal bozukluk olması, yaşadığımız krizi 2001'dekinden ayıran en önemli özelliktir. Ancak bu durum bankaların dışarıdan temin edeceği fonlarda yaşanacak azalmanın önüne geçemeyeceği için, dış kaynak akışında daralma kaçınılmazdır. Azalan dış kaynak, banka ve şirket bilânçolarını küçültecektir. Dolayısıyla, büyük şirketler küçülünce, tedarik zinciri hasar alacak ve zincirdeki KOBİ'ler üzerinde ikincil etkiler ortaya çıkacaktır. Sonuçta ticari kredilerde daralma ve nihayetinde satışlarda ve iç piyasada düşüş ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle önümüzdeki dönemde odaklanmamız gereken ilk konu, dış kaynak teminidir.

Küresel krizin kredi kanallarını tıkaması, hem ticareti hem de tüketici davranışlarını son derece olumsuz etkileyecektir. Seksenlerden bu yana ilk defa küresel dış ticaret hacminde artış olmayabilir. Bu durumun bir göstergesi olarak Baltık Kuru Yük Endeksi, Mayıs 2008'den Kasım 2008'e kadar yüzde 93 oranında değer kaybetmiştir. Böylece 1999 yılından beri en düşük endeks değerine ulaştık. Kısaca azalan küresel likidite, hem küresel taşımacılığı hem de küresel ticareti vurmaktadır.

Ülkemize döndüğümüzde, döviz kurlarındaki değer kaybına bağlı olarak beklenen ihracat artışı, kura bağlı maliyet artışından dolayı gerçekleşmeyebilir. Ayrıca Türkiye'nin en büyük ticaret ortağı olan AB ekonomilerinin 2008 ve 2009 yıllarında küçülmesi beklenmektedir. Türkiye'nin ihraç ettiği başlıca ürünlerin fiyatlarındaki ve talebindeki düşüş eğilimi de ihracat performansımızı olumsuz etkileyecektir. AB'nin ihracattaki payının son üç yılda yüzde 56'dan 48'e, OECD ülkelerinin payınınsa yüzde 60'tan 53'e düşmesi bunu göstermektedir.

Öte yandan, özellikle Avrupa ülkelerinde zorlaşan ve pahalılaşan kredi imkânları sonucunda yükselen stok tutma maliyetleri karşısında Avrupa pazarına yakınlığımız, Avrupa'daki alıcıların ülkemizi daha fazla tercih etmeleri de mümkündür. Tarım ve tekstil-konfeksiyon sektörlerimizde yeniden canlanma umudu belirmiştir.

Peki, neler yapılmalı diye baktığımızda, proaktif, yani inisiyatifi ele alan bir tutum takınmanın yararına inanmaktayım. Her bir bakanlığımızın tek tek krize karşı önlemler düşünmesi ve uygulaması yeterli değildir. Tüm bu adımların, daha büyük bir planın parçası şeklinde ve koordineli olarak atılmasına ihtiyaç vardır. Hepsinden önemlisi de, yeni adımlar atılırken, geçmişte büyük bedeller ödeyerek sağladığımız mali disiplin çerçevesi zarar görmemelidir.

Eximbank'ın kaynaklarını artırmanın yanı sıra, Kredi Garanti fonu'nun kapasitesinin güçlendirilmesi, bankaların zorunlu karşılık oranlarının düşürülerek kredi ve likidite imkânlarının genişletilmesi, sanayici ve ihracatçı şirketlerimizin yurtdışından bulacağı kredilere kamu garantisi verilmesi, Merkez Bankası nezdinde tutulan kredi mektuplu döviz mevduat hesaplarının ve karşılığındaki döviz rezervlerinin Ziraat Bankası'na aktarılmak suretiyle bankacılık sistemine eklenmesi sağlanabilir.

Öte taraftan kitlesel bir eğitim seferberliğiyle geniş kitleleri, çağın gerektirdiği becerilerle donatacak, nitelikli kılacak eğitimler verilebilir ve bu insanların iş bulma potansiyelleri artırılabilir. İşsizlik Sigortası Fonu kaynakları bu noktada dikkate değer bir kaynak oluşturmaktadır.

Büyümenin lokomotifi özel sektör olduğuna göre, özel sektörün yüklerinin hafifletilmesi aslında krize karşı doğrudan tedbir almak anlamına geliyor. O halde bir taraftan başarıyla sürdürülen mali disipline devam edilirken, yapısal reformların da tamamlanması, rekabet gücümüzü artıracaktır. Kamu harcamalarının, bütçe açığını ve sonuçta faizleri artırmayacak şekilde önceliklendirilmesine, böylelikle kamu harcamalarının veriminin ve etkisinin artırılmasına ihtiyaç vardır. Kurallı bir maliye politikası ve çok yıllık bütçe perspektifi uygulanmalı, mali saydamlık zedelenmemelidir.

Yaklaşık 6,5 yıldır süren büyümeye yeniden ivme kazandırmak ve büyümenin bereketini artırmak için yeni bir büyüme stratejisine ihtiyacımız var. Sanayimizi geliştirmenin, ihracattaki artışa devam etmenin ve sanayimiz ile ihracatımızı, ithalata bağımlı olmaktan kurtarmanın yolu, yapısal reformları tamamlayarak, ülkemizdeki iş ve yatırım ortamını iyileştirmekten ve girdi maliyetlerini dünya standartlarına çekmekten geçmektedir. İşte bu yüzden de Türk iş âlemi olarak, mali disiplini korumanın ve yapısal reformlara devam edilmesinin gerekli olduğunu savunuyoruz.